

Перспективний розвиток правової освіти у сфері охорони здоров'я як гарантія реалізації медичної реформи в Україні

М. А. Аніщенко

Запорізький державний медичний університет, Україна

Мета роботи – дослідити правові питання та проблеми необхідності професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я в напрямі формування правових компетентностей у контексті здійснення медичної реформи в Україні, окреслити перспективні шляхи розвитку правової освіти у сфері охорони здоров'я.

Матеріали та методи. Нормативно-правова база України, методи аналізу, синтезу, порівняльно-правовий і структурно-функціональний.

Результати. Питання необхідності дальшого розвитку правової освіти працівників сфери охорони здоров'я випливають з детального аналізу нормативно-правових актів України, що регулюють медичну та фармацевтичну діяльність, зокрема Конституції України, Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я», «Про запобігання корупції», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посади керівника державного, комунального закладу охорони здоров'я», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2018 р. № 1977 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» та багатьох інших. Органам державної влади, науковцям, освітянам, медичній, фармацевтичній та пацієнтській громадськості потрібно осмислити процеси сучасної трансформації сфери охорони здоров'я, її правового регулювання та пов'язаного з цим інноваційного підходу до матриці компетенцій сучасного працівника охорони здоров'я, виробити уніфікований підхід до розвитку методів і форм правової освіти у сфері охорони здоров'я.

Висновки. Для підвищення ефективності правової освіти необхідно розробити та затвердити постановою Кабінету Міністрів України загальнодержавну концепцію розвитку правової освіти у сфері охорони здоров'я, що охоплюватиме всіх суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я, включаючи органи державної влади, місцевого самоврядування, передбачати розвиток кафедр і викладання дисциплін фармацевтико-правового та медико-правового спрямування не тільки в медичних і фармацевтичних, але і юридичних закладах вищої освіти; вагому правову компоненту підготовки управлінських кадрів охорони здоров'я за магістерськими програмами; обов'язкову компоненту медико-правової та фармацевтико-правової освіти для професіоналів і фахівців сфери охорони здоров'я різних рівнів і спеціальностей. Антикорупційна освіта в рамках безперервного професійного розвитку фахівців має бути обов'язковим окремим напрямом правової освіти.

Перспективное развитие правового образования в сфере здравоохранения как гарантия реализации медицинской реформы в Украине

М. А. Анищенко

Цель работы – исследовать правовые вопросы и проблемы необходимости профессионального развития работников сферы здравоохранения в направлении формирования правовых компетентностей в контексте осуществления медицинской реформы в Украине, определить перспективные пути развития правового образования в сфере здравоохранения.

Материалы и методы. Нормативно-правовая база Украины, методы анализа, синтеза, сравнительно-правовой и структурно-функциональные методы.

Результаты. Вопросы о необходимости дальнейшего развития правового образования работников сферы здравоохранения вытекают из детального анализа нормативно-правовых актов Украины, регулирующих медицинскую и фармацевтическую деятельность, в частности Конституции Украины, Уголовного кодекса Украины, Кодекса Украины об административных правонарушениях, Законов Украины «Основах законодательства Украины о здравоохранении», «О государственных финансовых гарантиях медицинского обслуживания населения», «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно усовершенствования законодательства по вопросам деятельности учреждений здравоохранения», «О предотвращении коррупции», постановления Кабинета Министров Украины «Об утверждении Порядка проведения конкурса на занятие должности руководителя государственного, коммунального учреждения здравоохранения», приказа Министерства здравоохранения Украины

ВІДОМОСТІ ПРО СТАТТЮ

<http://pharmed.zsmu.edu.ua/article/view/159137>

УДК: 378:34:[614.2:005.591.4]
DOI: 10.14739/2409-2932.2019.1.159137

Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2019. – Т. 12, № 1(29). – С. 67–73

Ключові слова: медичне законодавство, медична компетентність населення.

E-mail: AMAkpu@ukr.net

Надійшла до редакції: 08.01.2019 // Після доопрацювання: 14.01.2019 // Прийнято до друку: 22.01.2019

от 31.10.2018 № 1977 «О внесении изменений в Справочник квалификационных характеристик профессий работников. Выпуск 78 «Здравоохранение» и многих других. Органам государственной власти, научным работникам, педагогам, медицинской, фармацевтической и пациентской общественности нужно глубоко осмыслить процессы современной трансформации сферы здравоохранения, ее правового регулирования и связанного с этим инновационного подхода к матрице компетенций современного работника здравоохранения, выработать унифицированный подход к развитию методов и форм правового образования в сфере здравоохранения.

Выводы. Для повышения эффективности правового образования необходимо разработать и утвердить постановлением Кабинета Министров Украины общегосударственную концепцию развития правового образования в сфере здравоохранения, которая должна охватывать всех субъектов правоотношений в сфере здравоохранения, включая органы государственной власти и местного самоуправления, предусматривать развитие кафедр и преподавания дисциплин фармацевтико-правового и медико-правового направления не только в медицинских и фармацевтических, но и юридических учреждениях высшего образования; весомую правовую компоненту подготовки управленческих кадров здравоохранения по магистерским программам; обязательную компоненту медико-правового и фармацевтико-правового образования для профессионалов и специалистов сферы здравоохранения различных уровней и специальностей. Антикоррупционное образование в рамках непрерывного профессионального развития специалистов должно быть обязательным отдельным направлением правового образования.

Ключевые слова: медицинское законодательство, медицинская компетентность населения.

Актуальные вопросы фармацевтической и медицинской науки и практики. – 2019. – Т. 12, № 1(29). – С. 67–73

Prospective development of legal education in the field of health care as a guarantee of medical reform implementation in Ukraine

М. А. Anishchenko

The purpose of the research: explore legal issues and the need for professional growth of health care workers towards the formation of legal competencies in the context of medical reform in Ukraine, identify promising ways for the development of legal education in health care.

Materials and methods. Normative-legal base of Ukraine, method of analysis, method of synthesis, comparative-legal and structural-functional methods.

Results. The need for further development of legal education for healthcare workers stems from a detailed analysis of the regulatory and legal acts of Ukraine regulating medical and pharmaceutical activities, in particular, the Constitution of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Laws of Ukraine “Fundamentals of the Legislation of Ukraine on Health Care”, “On State Financial Guarantees of Medical Care of the Population”, “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine regarding the improvement of legislation on the activities of health care institutions”, “On the prevention of corruption”, the decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the competition for the position of head of state, municipal health care institutions”, order of the Ministry of Health of Ukraine from 31.10.2018 № 1977 “On Amendments to the Handbook of qualification characteristics of workers occupations”. Issue 78 “Health” and many others. Societies of public authorities, researchers, educators, medical, pharmaceutical workers and patients need to comprehend deeply the processes of modern transformation in the health sector, its legal regulation and the associated innovative approach to the competence matrix of the modern health worker, to develop a unified approach to the development of methods and forms of legal education in health care.

Conclusions. In order to improve the effectiveness of legal education, it is necessary to develop and approve by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine the National Concept for the Development of Legal Education in Healthcare, which should cover all subjects of legal relations in health care, including public authorities and local government, to provide the development of departments and pharmaceutical-legal and medical-legal teaching not only in medical and pharmaceutical, but also legal higher education institutions; a significant legal component of the training of health managers in master’s programs; a mandatory component of medical, pharmaceutical and legal education for professionals and specialists in the field of health care at various levels and specialties. Anti-corruption education in the framework of continuing professional development of specialists should be a mandatory separate area of legal education.

Key words: medical legislation, health literacy.

Current issues in pharmacy and medicine: science and practice 2019; 12 (1), 67–73

Перманентні зміни суспільства та держави продукують невідворотні процеси трансформації різних сфер соціального буття, зокрема такої важливої сфери, як охорона здоров'я. Адже процес побудови демократичної соціальної правової держави має охоплювати і сферу охорони здоров'я, яскравим прикладом якого є проведення сучасного етапу медичної реформи в Україні за принципом «гроші ходять за пацієнтом». Названі трансформаційно-реформістські процеси потребують інноваційних підходів до підготовки кадрового потенціалу у сфері охорони здоров'я, зокрема інтенсифікації та поглибленню правової освіти, особливо на післядипломному етапі професійного розвитку та підготовки фахівців.

Питання правової освіти у сфері охорони здоров'я у своїх наукових працях розглядали такі відомі українські та закордонні вчені, як Ю. Колесник, Ю. Вороненко, Я. Радиш, В. Туманський, З. Лашкул, С. Стеценко, В. Пашков, І. Сенюта, С. Агівець, І. Алексеева, О. Алексеев, Р. Гревцова, Е. Дангас, С. Кузьмін, С. Антонов, Р. Розкальниць, С. Пустовіт, А. Єгоренков, І. Демченко та інші. Однак сфера охорони здоров'я піддається перманентним реформам, кваліфікаційні вимоги до медичного персоналу та інших працівників галузі змінюються, потребують нових, у тому числі правових компетентностей, що зумовлені новими світовими тенденціями постійного розвитку інститутів демократичної правової держави та громадянського суспільства.

Мета роботи

Дослідити правові питання та проблеми професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я в контексті здійснення медичної реформи в Україні, окреслити перспективні шляхи розвитку правової освіти у сфері охорони здоров'я.

Матеріали і методи дослідження

Нормативно-правова база України, методи аналізу, синтезу, порівняльно-правовий і структурно-функціональний методи.

Результати та їх обговорення

Складно не погодитись із думкою Ю. Вороненка та О. Шекери, які відзначають, що навчання лікарів правовим аспектам діяльності стало обов'язковою важливою складовою частиною загальної підготовки лікаря, коли без знання правових норм, що регулюють професійну медичну діяльність, лікар неспроможний на належному рівні виконувати свої службові обов'язки, тому питання підвищення рівня правових знань медиків нині є дуже актуальним. Тому є нагальна необхідність набуття фахівцями галузі охорони здоров'я знань із медичного права як на додипломному, так і на післядипломному рівні [1].

Реформа фінансування закладів охорони здоров'я спричиняє зміни в управлінні медичними закладами, що стають автономними, реорганізуються в казенні чи комунальні підприємства, котрі мають право самостійно визначати заробітну плату медичних працівників, затверджувати штатний розклад, мати рахунки в установах банків, отримувати кошти за державною програмою медичних гарантій від Національної служби здоров'я, користуватися іншими правами.

Автономізація закладів охорони здоров'я, медична реформа поставили дуже багато правових питань перед трудовими колективами лікарняних закладів, які має вирішувати передусім адміністративний персонал. Це питання щодо оподаткування прибутку некомерційних комунальних (або казенних) підприємств, питання співоплати, нова правова регламентація платних послуг, новий порядок виплати заробітних плат медичним працівникам, співробітництва з іншими закладами охорони здоров'я та фізичними особами-підприємцями, які здійснюють діяльність із медичної практики, впровадження електронної системи охорони здоров'я тощо. Зауважимо, що цей перелік проблематичних питань не є вичерпним.

Новий порядок проведення конкурсу на зайняття посади керівника державного, комунального закладу охорони здоров'я затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1094. До складу конкурсної комісії входять у рівній кількості:

- представники органу управління;
- представники трудового колективу відповідного закладу, які обрані на загальних зборах трудового колективу;

– представники громадської ради органу управління або особи (за згодою), делеговані громадськими об'єднаннями з питань захисту інтересів громадян у сфері охорони здоров'я та/або у сфері запобігання корупції та антикорупційної діяльності (за умови реєстрації таких громадських об'єднань не менш як за 2 роки до дати рішення про проведення конкурсу) та погоджені громадською радою при органі управління – по одній особі від кожного громадського об'єднання.

Серед документів, що подаються на конкурс претендентами на посаду, має бути конкурсна пропозиція. Конкурсна пропозиція може містити проект плану розвитку закладу на середньострокову перспективу (3–5 років), в якому передбачені:

- план реформування закладу протягом одного року;
- заходи з виконання завдань закладу та результати аналізу можливих ризиків, пропозиції з поліпшення економічних, фінансових показників закладу, підвищення ефективності його діяльності, запобігання корупції;
- пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку закладу;
- пропозиції (відомості) щодо очікуваної динаміки поліпшення основних показників діяльності закладу [2].

Новації в законодавстві передбачають створення спостережних рад з обов'язковим залученням представників громадськості при державних і комунальних закладах охорони здоров'я, що надають медичну допомогу вторинного та третинного рівнів, з якими головними розпорядниками бюджетних коштів укладені договори про медичне обслуговування населення. Спостережні ради розглядають питання, зокрема щодо дотримання прав і забезпечення безпеки пацієнтів, додержання вимог законодавства при здійсненні медичного обслуговування населення закладом охорони здоров'я, фінансово-господарської діяльності закладу охорони здоров'я. Також при закладах охорони здоров'я для сприяння їхній діяльності можуть утворюватися опікунські ради, до складу яких (за їхньою згодою) можуть включатися благодійники, представники громадськості та громадських об'єднань, благодійних, релігійних організацій, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, волонтери та інші. Рішення про створення опікунської ради при закладі охорони здоров'я та положення про неї затверджуються наказом керівника закладу охорони здоров'я або уповноваженого органу [3].

Крім цього, для організації оцінювання якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування при закладах охорони здоров'я утворюються медичні ради.

Основними функціями медичної ради закладу охорони здоров'я (ЗОЗ) є розгляд питань і надання пропозицій керівництву ЗОЗ щодо безперервного підвищення професійного рівня спеціалістів ЗОЗ, забезпечення прав і безпеки пацієнтів, динаміки показників діяльності ЗОЗ, його структурних підрозділів і клінічних індикаторів якості надання медичної допомоги, випадків смерті, повторної госпіталізації з одним і тим самим захворюванням протягом року, розбіжності діагнозів, скарг пацієнтів або їхніх близьких осіб [4].

Нові економічні та правові реалії управління закладами охорони здоров'я вимагають від керівників цих закладів суттєво розширювати матрицю своїх компетентностей, особливо в бік правової освіти.

Основна проблема полягає в тому, що нині всі функції – адміністративні та медичні – в українських медзакладах виконує головний лікар. Це величезний масив праці, який у багатьох розвинених країнах світу виконують два фахівці – генеральний директор займається ключовими адміністративними питаннями, а медичний директор керує медичними процесами. Такі кадрові рішення вже десятки років ефективно діють у всьому світі, зокрема в багатьох країнах Європейського Союзу [5].

Міністерством охорони здоров'я України 31.10.2018 року видано наказ № 1977, яким затверджено Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» (далі – Зміни). Зокрема, цими Змінами виключено кваліфікаційні характеристики таких посад для нових призначень після 01 січня 2019 року: головний лікар лікувально-профілактичного закладу; головний лікар обласної, центральної міської, міської, центральної районної та районної лікарень; заступник головного лікаря обласної, центральної міської, міської, центральної районної та районної лікарень; заступник головного лікаря з медсестринства. Натомість введено кваліфікаційні характеристики таких нових посад: генеральний директор (директор) / начальник (завідувач) закладу охорони здоров'я, заступник генерального директора (директора) / начальника (завідувача) закладу охорони здоров'я, медичний директор.

Як свідчить аналіз Змін, здобувачі цих посад повинні мати значний обсяг правових компетентностей. Зокрема, генеральний директор (директор) / начальник (завідувач) закладу охорони здоров'я повинен знати Конституцію України, закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування, що регулюють порядок діяльності закладу охорони здоров'я; податкове та екологічне законодавство; порядок укладення та виконання господарських і фінансових договорів, галузевих тарифних угод, колективних договорів і регулювання соціально-трудова відносин; трудове законодавство. Освітні вимоги до посади: до 01 січня 2022 року – вища освіта за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування», або «Право», або «Соціальні та поведінкові науки», або «Гуманітарні науки», або «Охорона здоров'я» та за спеціалізацією «Організація і управління охороною здоров'я». З 01 січня 2022 року – вища освіта за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування», або «Охорона здоров'я», або «Право», або «Соціальні та поведінкові науки», або «Гуманітарні науки». У разі не управлінської освіти вимагається також наявність вищої освіти (магістерський рівень) у галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування» (крім

керівників закладів охорони здоров'я, які надають тільки первинну медичну допомогу) [6].

Заступник генерального директора (директора) / начальника (завідувача) закладу охорони здоров'я повинен знати Конституцію України, чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я, трудове законодавство, організацію фінансово-економічної діяльності закладів охорони здоров'я; нормативні акти щодо професійного розвитку працівників. Освіта – вища за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування», або «Право», або за спеціальністю «Економіка» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» [6].

Медичний директор повинен знати Конституцію України, чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я, трудове законодавство, концептуальні документи щодо розвитку охорони здоров'я населення України; основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я; практику застосування законодавства в межах своєї компетенції; нормативні акти щодо професійного розвитку працівників, зокрема підготовки, підвищення кваліфікації та атестації медичних працівників. Освіта – вища за ступенем магістра та спеціальністю галузі знань «Охорона здоров'я» з наступною спеціалізацією з «Організації і управління охороною здоров'я» [6].

Отже, відповідно до нових вимог претенденти на названі посади повинні мати чималий обсяг правових компетентностей, відповідно до них має бути створено Концепцію підготовки керівних кадрів закладів охорони здоров'я. У таких умовах велика увага в державі має приділятися правовим аспектам медицини, розвитку медичного права як науки та навчальної дисципліни, створенню мережі кафедр медичного та фармацевтичного права по всій країні. На нашу думку, під час підготовки керівних кадрів закладів охорони здоров'я варто врахувати специфіку керування саме медичним закладом, а тому необхідно розробити оптимальну освітню програму (спеціалізацію) «Управління закладом охорони здоров'я» в межах спеціальності «073 Менеджмент» галузі знань «07 Управління та адміністрування» (оскільки інші спеціальності цієї галузі знань є суто економічними) та/або в межах спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» галузі знань «28 Публічне управління та адміністрування». Магістратуру за цією спеціальністю та освітньою програмою з успіхом можуть ліцензувати вищі медичні навчальні заклади та заклади післядипломної медичної освіти системи Міністерства охорони здоров'я України, бо саме в цих закладах викладається медичне право та економіка охорони здоров'я, в багатьох із них є кафедри організації охорони здоров'я, вищі мають постійні та нерозривні зв'язки з закладами охорони здоров'я.

Правові компоненти освітньої програми «Управління закладом охорони здоров'я» повинні мати достатньо

велику питому вагу. Виходячи з кваліфікаційних характеристик, правовими дисциплінами цієї програми мають бути «Медичне право України» (поглиблений курс), «Податкове право», «Екологічне право», «Господарсько-правові та фінансові договори», «Трудові правовідносини в закладах охорони здоров'я», «Основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я», «Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я» тощо. На факультетах післядипломної освіти доцільно також організувати курси з підвищення кваліфікації для керівників закладів охорони здоров'я (зі значною правовою компонентою), юристів системи охорони здоров'я.

Нові сучасні вимоги до посади начальника (завідувача, керівника) структурного підрозділу закладу охорони здоров'я включають і правові компетентності. Так, начальник (завідувач, керівник) структурного підрозділу закладу охорони здоров'я повинен знати чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я, трудове законодавство, нормативні акти щодо професійного розвитку працівників.

Крім того, за вимогами Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», що затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я від 29.03.2002 р. № 117 (зі змінами), правовими компетентностями мають бути наділені не тільки управлінські кадри закладів охорони здоров'я, але і професіонали з повною вищою медичною освітою, а також фахівці, що не мають повної вищої медичної освіти, професіонали з вищою немедичною освітою, які працюють у галузі охорони здоров'я. Так, лікар повинен знати основи чинного законодавства про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я; основи права в медицині; права, обов'язки та відповідальність лікаря. Так само сестра медична повинна знати чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я; права, обов'язки та відповідальність сестри медичної [7]. Крім того, великий масив роботи щодо управління закладом охорони здоров'я полягає у правильній організації антикорупційної роботи в закладі. Такі питання є доволі специфічними та потребують серйозної спеціальної підготовки.

Так, відповідно до чинного антикорупційного законодавства України, в кожній бюджетній установі, підприємстві чи організації має бути створено уповноважену особу (підрозділ) з питань запобігання та виявлення корупції, яка має успішно функціонувати, дотримуючись передусім принципу прозорості у своїй діяльності (інформація про діяльність і контакти названих уповноважених осіб (підрозділів) має бути розміщена на офіційних сайтах відповідних організацій). На уповноважених осіб (підрозділи) покладається низка важливих функцій, зокрема роз'яснення працівникам антикорупційного законодавства, звернення до правоохоронних органів з

повідомленням про можливі випадки корупції, здійснення контролю щодо своєчасності подання декларацій осіб, які уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, повідомлення щодо недотримання вимог фінансового контролю посадовими особами до Національного агентства з питань запобігання корупції тощо.

Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції», керівник, засновники (учасники) юридичної особи забезпечують регулярне оцінювання корупційних ризиків в її діяльності та здійснюють відповідні антикорупційні заходи [8].

У умовах медичної реформи, за інформацією МОЗ України, громадяни рідше дають хабарі: у жовтні 2018 року 7 % «віддячували» в кишеню лікарю, у червні 2018 – 15 %, а в серпні 2017 року – 20 %. Таку саму тенденцію визначили щодо віддаки подарунком: якщо в червні 2018 року 27 % респондентів «дякували» лікарям і медсестрам подарунками, то в жовтні 2018 року – 14 % [9].

Питання належної правової освіти медичних працівників є дуже актуальним із позицій захисту прав самого медичного працівника. І, на наш погляд, має здійснюватись більш інтенсивно в порядку післядипломної освіти, індивідуального професійного розвитку медичного працівника. Для медиків, які прагнуть займатися управлінською діяльністю у сфері охорони здоров'я, правова освіта на післядипломному рівні професійної підготовки має бути поглибленою.

Висновки

1. Правові компетентності працівників, які зайняті у сфері охорони здоров'я, є нормативно визначеними та мають вагоме значення для якісного виконання ними своїх професійних обов'язків, захисту прав усіх учасників правовідносин у сфері охорони здоров'я. Особливу актуальність правова освіта у сфері охорони здоров'я набуває в умовах сучасної медичної реформи, що потребує додаткових правових знань таких категорій осіб: посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють публічне управління охороною здоров'я; управлінського персоналу закладів охорони здоров'я; лікарів; середнього медичного персоналу; інших професіоналів, які працюють у сфері охорони здоров'я (особливо юрисконсультів закладів охорони здоров'я); працівників судових і правоохоронних органів; адвокатів; пацієнтів. У таких умовах вважаємо за необхідне розробити та затвердити постановою Кабінету Міністрів України загальнодержавну концепцію розвитку правової освіти у сфері охорони здоров'я (далі – Концепція). До розроблення Концепції необхідно залучити представників науки медичного та фармацевтичного права, закладів вищої медичної та фармацевтичної освіти, закладів охорони здоров'я, органів публічного управління охороною здоров'я, працівників судових і правоохоронних органів, адвокатів та інших фахівців, представників пацієнтської громадськості.

2. Концепція має містити рекомендації щодо поступового створення та розвитку мережі кафедр медичного (та фармацевтичного) права та викладання медичного права не тільки в закладах вищої освіти системи Міністерства охорони здоров'я України, але й у вишах Міністерства освіти і науки України (що готують юристів і державних управлінців).

3. Концепція має передбачити обов'язкову правову компоненту (медичне та фармацевтичне право) професійного розвитку працівників у межах післядипломної освіти для таких категорій: посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють публічне управління охороною здоров'я; управлінського персоналу закладів охорони здоров'я; лікарів; середнього медичного персоналу; інших професіоналів, які працюють у сфері охорони здоров'я (особливо юрисконсультів закладів охорони здоров'я); працівників судових і правоохоронних органів; адвокатів.

4. Концепцією визначається порядок підготовки управлінських кадрів закладів охорони здоров'я в магістратурі освітня програма (спеціалізація) «Управління закладом охорони здоров'я» в межах спеціальності «073 Менеджмент» галузі знань «07 Управління та адміністрування» або в межах спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» галузі знань «28 Публічне управління та адміністрування», враховуючи чималу правову компоненту навчального плану підготовки магістрів. Так, мають обов'язково бути враховані такі дисципліни, як «Медичне право України» (поглиблений курс), «Податкове право», «Екологічне право», «Господарсько-правові та фінансові договори», «Трудові правовідносини в закладах охорони здоров'я», «Основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я», «Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я», «Антикорупційна діяльність закладу охорони здоров'я».

5. Концепція має обов'язково передбачати антикорупційну освіту як особливий напрям правової освіти у сфері охорони здоров'я в межах післядипломної освіти. Має бути розроблений курс тематичного удосконалення «Антикорупційна діяльність закладу охорони здоров'я», який рекомендувати уповноваженим особам закладів охорони здоров'я, юрисконсультам, управлінським кадрам, лікарям та іншим професіоналам і фахівцям сфери охорони здоров'я.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: author has no conflict of interest to declare.

Відомості про автора:

Аніщенко М. А., канд. юр. наук, старший викладач каф. управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного права, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Сведения об авторе:

Анищенко М. А., канд. юр. наук, старший преподаватель каф. управления и экономики фармации, медицинского и фармацевтического права, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Information about author:

Anishchenko M. A., PhD, Senior Lecturer of the Department of Management and Pharmacy Economics, Medical and Pharmaceutical Law, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

Список літератури

- [1] Вороненко Ю. Правова освіченість медичних працівників як обов'язкова складова професійної підготовки / Ю. Вороненко, О. Шекера // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. – 2013. – №22(4). – С. 160–165.
- [2] Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посади керівника державного, комунального закладу охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. №1094 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2017-n>.
- [3] Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України від 06.04.2017 р. №2002-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19>.
- [4] Положення про медичну раду закладу охорони здоров'я: затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.02.2016 р. №69 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0287-16>.
- [5] Тепер офіційно: функції керівника медзакладу розділили на управлінські і медичні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.health-loda.gov.ua/ukr/news/moznews/7561.html>.
- [6] Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я»: затверджені наказом МОЗ України від 31.10.2018 р. №1977 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/uploads/1/8293-dn_20181031_1977_dod.pdf
- [7] Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я»: затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 р. №117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02>
- [8] Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n649>
- [9] Свій лікар, менше корупції і більше ліків: Як змінилась охорона здоров'я за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/svij-likar-menshe-korupcii-i-bilshe-likiv-jak-zminilas-ohorona-zdorov%E2%80%99ja-za-2018-rik>

References

- [1] Voronenko, Yu., & Shekera, O. (2013) Pravova osvichenist medychnykh pratsivnykiv yak obov'iazkova skladova profesiinoi pidhotovky [Legal education of medical workers as a compulsory component of vocational training]. *Zbimyk naukovykh prats spivrobitynykiv NMAPO im. P.L. Shupyka*, 22(4), 160–165. [in Ukrainian].
- [2] (2017) *Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia konkursu na zainiattia posady kerivnyka derzhavnoho, komunalnoho zakladu okhorony zdorovia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 roku №1094*. [About the approval of the procedure for holding a competition for the position of head of the state and municipal health care institutions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from December 27, 2017 №1094]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2017-n> [in Ukrainian].
- [3] (2017) *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia zakonodavstva z pytan dialnosti zakladiv okhorony zdorovia: Zakon Ukrainy vid 06.04.2017 roku №2002-VIII* [On amendments to certain legislative acts of Ukraine on improvement of legislation on issues of activity of health care institutions: Law of Ukraine from April 6, 2017 №2002-VIII]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19> [in Ukrainian].
- [4] Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy (2016) *Polozhennia pro medychnu radu zakladu okhorony zdorovia, zatverdzheno nakazom Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 05.02.2016 roku №69* [The provisions of the medical council of the health care institution, approved by the order of the Ministry of Health of Ukraine from May 2, 2016 №69]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0287-16> [in Ukrainian].

- [5] (2018) *Teper ofitsiino: funktsii kerivnyka medzkladu rozdilyly na upravliński i medychni. [Now officially: the functions of the head of a medical institution were divided into managerial and medical]*. Retrieved from <http://www.health-loda.gov.ua/ukr/news/moznews/7561.html> [in Ukrainian].
- [6] (2018) *Zminy do Dovidnyka kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv. Vypusk 78 «Okhorona zdorovia», zatverdzeni nakazom MOZ Ukrainy vid 31.10.2018 roku №1977 [Changes to the Directory of qualification characteristics of occupations of workers. Issue 78 «Health», approved by the order of the Ministry of Health of Ukraine from October 31, 2018 №1977]*. Retrieved from http://moz.gov.ua/uploads/1/8293-dn_20181031_1977_dod.pdf [in Ukrainian].
- [7] (2002) *Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy (2002) Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv. Vypusk 78 «Okhorona zdorovia», zatvedzheno nakazom Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 29.03.2002 roku №117 [Directory of qualification characteristics of occupations of workers. Issue 78 «Healthcare», entrenched by the order of the Ministry of Health of Ukraine from March 29, 2002 №117]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02> [in Ukrainian].
- [8] (2014) *Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 roku №1700-VII [On Prevention of Corruption: Law of Ukraine from October 14, 2014 №1700-VII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n649> [in Ukrainian].
- [9] (2018) *Svij likar, menshe koruptsii i bilshe likiv: Yak zminylas okhorona zdorovia za 2018 rik [Your doctor, less corruption and more medicine: How has the healthcare changed in 2018]*. Retrieved from <http://moz.gov.ua/article/news/svij-likar-menshe-korupcii-i-bilshe-likiv-jak-zminilas-okhorona-zdorov%E2%80%99ja-za-2018-rik> [in Ukrainian].